

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Maciej Wilczyński

„System dozoru elektronicznego jako alternatywa dla kary pozbawienia wolności”

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest analiza systemu dozoru elektronicznego jako formy wykonywania kary oraz ocena jego znaczenia jako alternatywy dla izolacyjnej kary pozbawienia wolności w kontekście współczesnej polityki karnej. Punktem wyjścia prowadzonych rozważań jest teoretyczna, historyczna oraz funkcjonalna analiza kary pozbawienia wolności, jej celów, funkcji, a także społecznych i psychologicznych skutków jej wykonywania.

Główny problem badawczy pracy koncentruje się na ustaleniu, czy system dozoru elektronicznego stanowi skuteczną, racjonalną i systemowo uzasadnioną alternatywę dla tradycyjnej kary izolacyjnej, przy jednoczesnym zachowaniu jej funkcji ochronnych, prewencyjnych oraz resocjalizacyjnych. W ramach prowadzonych badań podjęto próbę odpowiedzi na pytania szczegółowe dotyczące efektywności dozoru elektronicznego w ograniczaniu recydywy, jego wpływu na koszty funkcjonowania systemu karnego, stopnia realizacji celów resocjalizacyjnych oraz społecznej percepcji tej instytucji.

W rozprawie zastosowano metodę dogmatycznoprawną, polegającą na analizie obowiązujących regulacji prawnych dotyczących wykonywania kary pozbawienia wolności oraz systemu dozoru elektronicznego. Uzupełniająco wykorzystano metodę historycznoprawną w zakresie ewolucji kary izolacyjnej, metodę porównawczą odnoszącą się do rozwiązań funkcjonujących w innych państwach, a także analizę danych empirycznych odnoszących się do praktyki stosowania dozoru elektronicznego, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z efektywnością, kosztami oraz społecznymi uwarunkowaniami funkcjonowania tej instytucji.

Struktura rozprawy obejmuje siedem rozdziałów. W pierwszym rozdziale przedstawiono teoretyczne podstawy kary pozbawienia wolności, jej genezę, cele oraz funkcje, w szczególności odstraszenie, izolację, resocjalizację oraz prewencję wtórną, a także społeczne i psychologiczne skutki wykonywania tej kary. Rozdział drugi poświęcono definicji, charakterystyce oraz rozwojowi systemu dozoru elektronicznego, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów technologicznych i organizacyjnych. W rozdziale trzecim dokonano analizy praktyki stosowania tej instytucji, w tym studiów przypadków oraz porównania jej efektywności z tradycyjną karą pozbawienia wolności.

Kolejne części pracy koncentrują się na wpływie systemu dozoru elektronicznego na funkcjonowanie systemu karnego, w szczególności w zakresie oddziaływań resocjalizacyjnych oraz ekonomicznych aspektów wykonywania kary. Odrębne miejsce poświęcono wyzwaniom i kontrowersjom związanym z funkcjonowaniem dozoru elektronicznego, w tym dylematom natury etycznej, problemom technologicznym oraz ryzyku nadużyć. Przeprowadzono również analizę porównawczą polskiego systemu dozoru elektronicznego z rozwiązaniami zagranicznymi oraz omówiono społeczne postrzeganie tej formy wykonywania kary.

Wnioski końcowe wskazują, że system dozoru elektronicznego stanowi istotny element modernizacji prawa karnego wykonawczego i może w sposób znaczący ograniczać negatywne skutki izolacji penitencjarnej, w tym marginalizację społeczną osób skazanych oraz koszty funkcjonowania systemu penitencjarnego. Jednocześnie skuteczność tej instytucji uzależniona jest od właściwego doboru skazanych, stabilnych regulacji prawnych oraz efektywnego nadzoru instytucjonalnego.

Rozprawa stanowi kompleksową analizę systemu dozoru elektronicznego jako instrumentu polityki karnej, wpisując się w nurt badań nad humanizacją wykonywania kary pozbawienia wolności oraz poszukiwaniem alternatywnych i bardziej zrównoważonych modeli reakcji penalnej.